

Behandling med Methotrexat-tabletter (MTX)

Kronisk leddegigt, psoriasisgigt eller psoriasis

Hvad er Methotrexat og hvordan virker det?

Methotrexat (MTX) har i mange år været brugt til behandling af psoriasis, kronisk leddegigt og psoriasisgigt. MTX virker ved at hæmme celledelingen og immunsystemet, hvorved aktiviteten af sygdommen dæmpes. Man kan som regel først se effekten af MTX efter 4 - 12 ugers behandling. Hvis MTX ikke virker efter 6 måneder, skal du have en anden behandling.

TAG kun MTX en gang om ugen!

Du skal tage MTX fast én gang om ugen på samme dag hver uge. Vælg derfor en bestemt ugedag fx mandag, hvor du fast tager MTX. Din læge finder i samråd med dig ud af, hvilken dosis du skal have. Uanset hvilken dosis du tager, må du kun tage tabletterne én gang ugentligt. Hvis du ved en fejl tager tabletterne dagligt, er der stor risiko for alvorlig forgiftning.

Hvis du glemmer at tage MTX

Hvis du glemmer at tage MTX på din faste ugedag, kan du tage tabletterne med 1 - 2 dages forsinkelse. Hvis du kommer i tanke om det mere end 2 dage efter din faste MTX-dag, skal du springe ugens dosis over og først tage MTX på din faste ugedag i den kommende uge. Du må ikke rykke på din faste ugedag, da det gør det sværere at huske dagen.

Mulige bivirkninger og komplikationer

De fleste har ingen bivirkninger af MTX. Risikoen for at få bivirkninger afhænger af, hvor stor dosis MTX du får. De mest almindelige bivirkninger er:

- kvalme
- dårlig appetit
- diarré
- mundbetændelse

Kvalme og dårlig appetit kan i nogle tilfælde mindskes ved at tage den ugentlige MTX-dosis efter aftensmaden.

Belastning af leveren

Leveren kan i nogle tilfælde blive belastet af MTX-behandling. Du skal derfor jævnlige have taget blodprøver. Nogle gange kan det være nødvendigt at sætte dosis ned for ikke at skade leveren.

Belastning af knoglemarven

Knoglemarven, der danner blodlegemer og blodplader, kan også blive belastet af MTX. Sker dette falder blodprocenten, og du får øget tendens til blødning. Blødninger viser sig ofte som blå mærker i huden og blødning fra munden, fx når du børster tænder.

Psykisk påvirkning

Nogle oplever "at være ved siden af sig selv" p.g.a. MTX.

Host og åndenød

En sjælden men farlig påvirkning af lungerne viser sig ved tør hoste og åndenød. Hvis du oplever disse gener, skal du hurtigst muligt kontakte din egen læge eller speciallægen i reumatologi.

Hvis du får en kraftig infektion, høj feber eller diarré, skal du kontakte egen læge, da du muligvis skal holde pause med MTX. Det er vigtigt, at du fortæller din læge, hvis du oplever bivirkninger af MTX. Du kan i så fald evt. få noget imod bivirkningerne.

Forholdsregler

Folinsyre

Folinsyre (b-vitamin) mindsker risikoen for bivirkninger af MTX. Du aftaler med speciallægen i reumatologi hvor hyppigt og i hvilken dosis, du skal tage folinsyre. Dog skal du aldrig tage folinsyre samme dag som MTX.

Blodprøver

Når du er i behandling med MTX, er det vigtigt, at du jævnligt får kontrolleret blodprøver hos egen læge eller hos speciallægen i reumatologi. Kontrol af blodprøver sker primært for at opdage overbelastning af lever og knoglemarv, som du ikke selv kan mærke.

Methotrexat og anden medicin

Når du køber håndkøbsmedicin på apoteket, er det en god idé at nævne, at du er i behandling med MTX. Nogle lægemidler kan øge mængden af MTX i blodet. Det drejer sig om acetylsalicylsyre (Magnyl, Aspirin, Kodimagnyl, Idotyl, Treo m.m.) og såkaldte NSAID-præparater, der bruges mod smerter og gigt (fx Brufen, Ibuprofen og Ipren). I praksis har man dog ikke set bivirkninger ved kombination af MTX og disse lægemidler.

Når du er i behandling med MTX, må du ikke tage Sulfa- og Trimethoprimpræparater, som fx virker mod blærebetændelse.

Alkohol

MTX belaster leveren ligesom alkohol også gør. Derfor bør du højst drikke 3 genstande om ugen, idet der ellers er risiko for at skade leveren.

Graviditet og amning

Uanset om du er kvinde eller mand, der er i behandling med MTX, skal du stoppe med MTX ca. 4 måneder, før du planlægger en graviditet. Dette skyldes, at MTX giver misdannelser hos fosteret.

Kvinder i behandling med MTX må ikke amme.